

ТЕМА ЧИСЛА: НОРМАТИВНІСТЬ ФІЛОСОФСЬКОГО ДИСКУРСУ

Переднє слово

Одне з головних покликань наукової комунікації полягає в тому, щоб знайти точки плідної теоретичної дискусії — ті особливості ідей, аргументації, установлених уявлень, які можуть стати джерелом нових інтелектуальних пошуків та концептуальних надбань. Оприятити відмінності позицій, дати поштовх для перегляду надто узвичаєного — ось що слугувало імпульсом для постановки питання про нормативність філософського дискурсу.

Спрямоване до широкого кола відомих представників філософської спільноти, воно стало своєрідним теоретичним експериментом. Як представники різних форматів філософського мислення — від логіки, епістемології та історії філософії до етики та соціальної філософії — розуміють дисциплінарний статус власного дискурсу? Адже питання про нормативність певною мірою виявляє призначення самої філософської справи, яку насправді важко звести до однієї з позитивних наук. Додаткової інтриги цій спробі надавала відмінність філософських поколінь. Чи даватиметься вона взнаки в отриманих відповідях?

Зазвичай для розгляду топ-тем числа редколегія «Філософської думки» використовує формат міждисциплінарного круглого столу, на якому представники не лише філософського цеху, а й інших сфер знання або соціальних практик обговорюють значущу гуманітарну проблему. Однак попри свої переваги, живе обговорення має ту ваду, що спільне комунікативне поле мимоволі нівелює окремі позиції. В безпосередньому спілкуванні, хоч би й розгорталася гостра полеміка та виявлялася незгода сторін, все ж таки загальне тяжіє над окремим. Заочне опитування уникає цього ефекту і залишає кожного не просто при своїй думці, а навіть більше — при властивих лише йому, незалежно обраних засадах розгляду порушеного питання. З огляду на високий ступінь загальності питання про нормативність філософського дискурсу, теоретичні засади, на яких побудовано відповіді, мають чи не більше значення, ніж конкретний зміст самих відповідей.

Між отриманими відповідями утворюються цікаві резонанси та дисонанси, ефекти взаємного доповнення та концептуальної контрадиктивності. Але ми відмовилися від структурної впорядкованості за змістом, за якої особливості отриманої картини мали б набути якнайбільшої наочності. Відповіді шановних респондентів розташовано у простій алфавітній послідовності, щоб читач сам, без жодного впливу організаторів опитування, склав зі строкатої мозаїки єдиний пазл свого інтелектуального враження. Дякуємо всім, хто відгукнувся на звернення редакції журналу. І, звісно, сприймаємо отриманий результат не як завершення, а лише як початок розгляду питання, вартого, поза сумнівом, уваги в контексті самовизначення сучасної — в тому числі вітчизняної — філософської думки.